

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 18.11.2022
COM(2022) 700 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

o pokroku při vytváření Evropského prostoru vzdělávání

{SWD(2022) 750 final} - {SWD(2022) 751 final}

Obsah

1. Úvod	2
2. Dosavadní pokrok při vytváření Evropského prostoru vzdělávání (EPV)	4
2.1 Iniciativy EU zaměřené na utváření EPV probíhají podle plánu	4
2.2 Posílený rámec řízení usměrňující vytváření EPV	5
2.3 Pokrok dosažený při plnění cílů na úrovni EU a stav vzdělávání v EU	7
3. Obnova k lepšímu	9
3.1 Využívání Nástroje pro oživení a odolnost a dalších fondů EU k vnitrostátním opatřením a reformám v oblasti EPV podporujícím udržitelnou a inkluzivní obnovu	9
3.2 Využívání nástrojů EPV a finančních prostředků EU k solidaritě s Ukrajinou v oblasti vzdělávání	10
4. Další opatření potřebná pro vytvoření EPV do roku 2025	13
4.1 Šest připravovaných strategických iniciativ v oblasti EPV na úrovni EU	13
4.2 Nový ukazatel rovnosti a jiné snahy o rozšíření faktické základny	14
4.3 Zajištění kvality investic do vzdělávání a odborné přípravy prostřednictvím nové vzdělávací laboratoře	16
4.4 Posilování řízení EPV	17
4.5 Posilování geopolitického rozměru EPV	18
5. Závěry a další kroky	20
5.1 Hlavní zjištění	20
5.2 Přezkum v polovině období	20

1. Úvod

Na úrovni EU se v posledních letech věnuje zvýšená politická pozornost prosazování kvality a inkluzivnosti ve vzdělávání. Roku 2017 byl v [Římském prohlášení](#) vyjádřen závazek usilovat o „Unii, v níž se mladým lidem dostává toho nejlepšího vzdělání a odborné přípravy a kde mohou studovat a nalézat uplatnění po celém kontinentu.“ V témže roce Komise nastínila vizi **Evropského prostoru vzdělávání (EPV)**¹ jakožto skutečného společného prostoru pro kvalitní vzdělávání a celoživotní učení napříč hranicemi pro všechny. Na sociálním summitu v Göteborgu Evropský parlament, Rada a Komise slavnostně vyhlásily [Evropský pilíř sociálních práv](#), který jako svou první zásadu stanoví: „Každý má právo na kvalitní a inkluzivní všeobecné a odborné vzdělávání a celoživotní učení ...“. V roce 2019 se předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová zavázala změnit EPV ve skutečnost do roku 2025: „Musíme odstranit překážky v učení a zlepšit přístup ke kvalitnímu vzdělávání. Musíme umožnit studentům snazší přechody mezi vzdělávacími systémy v různých zemích. A musíme změnit kulturu vzdělávání tak, aby se zdůraznila úloha celoživotního učení jako něčeho, co nás všechny obohacuje.“²

Jak bylo v roce 2020 stanoveno ve [sdělení o vytvoření Evropského prostoru vzdělávání do roku 2025](#) (dále jen „sdělení o EPV“) a v roce 2021 ve dvou usneseních Rady³, **celkový přístup k vytváření EPV** je založen na souboru zahrnujícím:

- politické cíle týkající se reformy a evropské spolupráce⁴,
- cíle na úrovni EU pro měření pokroku⁵,
- opatření na úrovni EU podporující členské státy při provádění⁶ a
- reformovaný rámec řízení pro spolupráci a společnou tvorbu⁷.

Zavedení takto ambiciózního programu vyžaduje aktivní zapojení členských států, orgánů EU a zúčastněných stran, zejména učitelů, školitelů, účastníků vzdělávání a institucí zajišťujících vzdělávání a odbornou přípravu.

EPV má pro **politickou agendu EU** zásadní význam, zejména pokud jde o „podporu evropského způsobu života“ a „hospodářství ve prospěch lidí“⁸. Je jednou z hybných sil „Evropy připravené na digitální věk“⁹ a Zelené dohody pro Evropu. Přispívá k „Unii rovnosti“, „silnější Evropě ve světě“ a „novému impulsu pro evropskou demokracii“.

Nečekané výzvy – pandemie COVID-19 a útočná válka Ruska vůči Ukrajině – vystavily systémy vzdělávání a odborné přípravy zkoušce a měly značný dopad (byť v různé míře) na učitele, školitele i účastníky vzdělávání

¹ [Příspěvek Evropské komise k setkání vrcholných představitelů v Göteborgu.](#)

² [Politické směry 2019–2024.](#)

³ [Usnesení Rady o strategickém rámci evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy s ohledem na vytvoření Evropského prostoru vzdělávání a další vývoj po jeho dosažení \(2021–2030\)](#) (dále jen „usnesení o strategickém rámci pro EPV“) a [usnesení Rady o struktuře řízení strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy s ohledem na vytvoření Evropského prostoru vzdělávání a další vývoj po jeho dosažení \(2021–2030\)](#) (dále jen „usnesení o řízení“).

⁴ Viz pracovní dokument útvarů Komise SWD(2022) 750, oddíl I.1.1.

⁵ Do roku 2030 by se nejméně 96 % dětí ve věku od tří let do věku zahájení povinné školní docházky mělo účastnit předškolního vzdělávání a péče a současně by podíl žáků s podprůměrnými výsledky ve čtení, matematice, přírodních vědách či digitálních dovednostech měl být nižší než 15 %. Podíl mladých lidí, kteří ze systému vycházejí s nejméně nižším sekundárním vzděláním, by měl být nižší než 9 %, zatímco podíl mladých lidí s dokončeným terciárním vzděláním by měl činit nejméně 45 %. Do roku 2025 by podíl čerstvých absolventů odborného vzdělávání a přípravy, kteří využívali učení se prací, měl činit alespoň 60 % a podíl dospělých, kteří se v posledních 12 měsících účastnili vzdělávání, alespoň 47 %. Viz Monitor vzdělávání a odborné přípravy 2022, připojený k tomuto sdělení Komise (dokument SWD(2022) 751).

⁶ Viz SWD(2022) 750 a příloha 1.

⁷ Viz SWD(2022) 750 a příloha 2.

⁸ K dosažení cílů EPV přispívají rovněž evropská agenda dovedností, obnovená politika v oblasti odborného vzdělávání a přípravy a evropská strategie v oblasti péče, zejména pokud jde o předškolní vzdělávání a péči, celoživotní vzdělávání, vzdělávání dospělých a odborné vzdělávání a přípravu. Konkrétní iniciativy z těchto oblastí (např. [doporučení Rady o individuálních vzdělávacích účtech](#)) nejsou v této zprávě, která se zaměřuje na 40 opatření oznámených ve sdělení o EPV, popisovány.

⁹ [Akční plán digitálního vzdělávání](#) byl přijat spolu se sdělením o EPV. Je součástí vize EPV, neboť podpora ekologické a digitální transformace v oblasti vzdělávání a odborné přípravy je v rámci EPV jednou z prioritních oblastí. Zpráva o pokroku zahrnuje omezený počet opatření v oblasti digitalizace, jež byla uvedena ve sdělení o EPV. Monitorování všech opatření oznámených v rámci akčního plánu digitálního vzdělávání, který se vztahuje k odlišnému období (2021–2027) a zahrnuje více opatření v oblasti digitalizace, přesahuje její rámec.

v celé EU. K rychlejšímu vytváření EPV přispěly rovněž nové nástroje a procesy, například program NextGenerationEU a Konference o budoucnosti Evropy.

Budování EPV je podporováno **finančními prostředky EU**. Program [Erasmus+](#), jehož rozpočet se ve srovnání s obdobím 2014–2020 zdvojnásobil (na více než 26 miliard EUR) a jehož přístup je nyní inkluzivnější, digitálnější a ekologičtější, podporuje rozvoj evropské spolupráce a vnitrostátní reformy směřující k vytvoření EPV¹⁰. Nástroj pro oživení a odolnost, klíčový nástroj programu NextGenerationEU, má potenciál být významným hybatelem změn při plnění cílů EPV ve všech oblastech. Doplnují ho fondy politiky soudržnosti. Odhaduje se proto, že celkové výdaje EU na vzdělávání a rozvoj dovedností se mezi roky 2021 a 2027 ztrojnásobí ve srovnání s obdobím 2014–2020.

Toto sdělení, podpořené důkazy v připojeném pracovním dokumentu útvarů Komise (SWD(2022) 750), hodnotí **pokrok dosažený při vytváření EPV**, přičemž zkoumá zejména klíčová opatření, řízení, investice a uvolňování prostředků z fondů EU a práci na vývoji ukazatelů na úrovni EU. Upozorňuje také na problémy, které vyžadují další pozornost a opatření až do roku 2025.

Součástí balíčku zprávy o pokroku při vytváření EPV¹¹ je **Monitor vzdělávání a odborné přípravy 2022** (SWD(2022) 751). Zpráva o pokroku při vytváření EPV a monitor se navzájem doplňují, neboť zpráva sleduje pokrok při provádění a monitor sleduje pokrok při plnění cílů na úrovni EU. Monitor také přibližuje nejdůležitější zjištění ohledně nové a doplňující oblasti ukazatelů na úrovni EU, která se týká **rovnosti ve vzdělávání**.

Tuto zprávu o pokroku Komise zveřejňuje, aby poskytla vstupní informace pro proces reflexe v rámci **přezkumu v polovině období v roce 2023**, například v podobě akce uspořádané ve spolupráci s Evropským parlamentem, s cílem zhodnotit vytváření EPV, prodiskutovat ho a dodat mu čerstvý impuls, ve spolupráci s dalšími orgány EU, členskými státy, regionálními a místními orgány, sociálními partnery, občanskou společností a dalšími zúčastněnými stranami. Až do roku 2025 bude zapotřebí, aby se členské státy s podporou Komise zaměřovaly na **provádění**, zejména zajištěním **účinného využívání unijních a vnitrostátních zdrojů k reformám a investicím**, a na **monitorování** dosaženého pokroku. Celkovou zprávu o EPV zveřejní Komise v roce 2025.

¹⁰ Mezi další významné programy a finanční nástroje EU, které rovněž financují vzdělávání a odbornou přípravu, patří nástroj pro technickou podporu a program Digitální Evropa.

¹¹ Svazek 1 předkládá celoevropské srovnání systémů vzdělávání a odborné přípravy, zatímco svazek 2 sestává z 27 podrobných zpráv o jednotlivých zemích, týkajících se politických reforem, jež odrážejí úsilí vynakládané členskými státy na dosažení cílů EPV.

2. Dosavadní pokrok při vytváření Evropského prostoru vzdělávání (EPV)

2.1 Iniciativy EU zaměřené na utváření EPV probíhají podle plánu

Opatření na úrovni EU jsou prováděna podle plánu. EPV stanoví celkem **40 opatření na úrovni EU**¹². Z toho 14 tvoří strategické iniciativy v oblasti EPV, o nichž rozhoduje sbor komisařů, přičemž většinu z nich realizuje Komise společně s Radou. Tyto iniciativy poskytují rámec pro činnost a politické pokyny s cílem dosáhnout pokroku v hlavních prioritních oblastech reformy a evropské spolupráce. Komise již navrhla osm těchto iniciativ a Rada většinu z nich přijala. (Informace o strategických iniciativách v oblasti EPV, jež dosud nebyly navrženy, viz oddíl 4.1)

Strategické iniciativy v oblasti EPV, které již byly přijaty				
Opatření	Komise (návrh/ rozhodnutí)	Rada (přijetí)	Provádění (na unijní a vnitrostátní úrovni)	Prioritní oblast
Rámec opatření v oblasti začleňování pro programy Erasmus+ a Evropský sbor solidarity 2021–2027: Toto prováděcí rozhodnutí Komise vyzdvihuje opatření na podporu začleňování, rovnosti a rozmanitosti v rámci obou programů.	✓	–	✓	Kvalita, rovnost, začleňování a genderová rovnost
Metody kombinovaného učení v zájmu vysoce kvalitního a inkluzivního primárního a sekundárního vzdělávání: Toto doporučení Rady se zabývá kombinováním vzdělávacích prostředí a nástrojů za účelem vytvoření odolnějších systémů primárního a sekundárního vzdělávání a odborné přípravy s ohledem na pandemii COVID-19.	✓	✓	✓	Digitální transformace
Mobilita mladých dobrovolníků po celé EU: Cílem tohoto doporučení Rady je umožnit mladým lidem dobrovolnictví v jiných zemích EU a podpořit inkluzivnost, kvalitu, uznávání a udržitelnost.	✓	✓	✓	Kvalita, rovnost, začleňování a genderová rovnost
Evropská strategie pro univerzity: Cílem tohoto sdělení je podpořit odvětví vysokoškolského vzdělávání při přizpůsobování se změnám podmínek a posílit přeshraniční spolupráci.	✓	Závěry Rady	✓	Vysokoškolské vzdělávání
Zefektivnění spolupráce v oblasti evropského vysokoškolského vzdělávání: Cílem tohoto doporučení Rady je umožnit hlubší spolupráci podporou aliancí vysokoškolských institucí při vytváření společných programů a iniciativ.	✓	✓	✓	Vysokoškolské vzdělávání
Evropský přístup k mikrocertifikátům pro celoživotní učení a zaměstnatelnost: Cílem tohoto doporučení Rady je podpořit poskytovatele mikrocertifikátů, a tím i účastníky vzdělávání, uplatňováním unijního přístupu k jejich navrhování a použití, a podnítit tak začleňování a rovné příležitosti.	✓	✓	✓	Celoživotní učení a mobilita
Učení v zájmu ekologické transformace a udržitelného rozvoje: Toto doporučení Rady nabízí členským státům plán postupu, pokud jde o podporu učení a výuky v zájmu ekologické transformace a udržitelného rozvoje ve všech fázích vzdělávání a odborné přípravy.	✓	✓	✓	Ekologická transformace
Cesty ke školnímu úspěchu: Cílem tohoto návrhu doporučení Rady je podpořit lepší výsledky vzdělávání u všech jeho účastníků snížením podílu těch, kteří dosahují slabých výsledků v oblasti základních dovedností, a těch, kteří ze vzdělávání a odborné přípravy odcházejí předčasně, při současném prosazování osobní pohody ve škole.	✓	Připravuje se	Připravuje se	Kvalita, rovnost, začleňování a genderová rovnost

¹² Zatímco příloha 1 dokumentu SWD(2022) 750 nabízí přehled současného stavu všech opatření v oblasti EPV na úrovni EU, v tomto oddíle jsou zdůrazněny prioritní iniciativy navržené Komisí (a přijaté Radou) a vybrané nadnárodní projekty financované EU.

Souběžně s těmito strategickými iniciativami přijímanými Komisí a Radou byla v období 2021–2022 zavedena další významná opatření na úrovni útvarů Komise na podporu politických reforem a spolupráce mezi institucemi zajišťujícími vzdělávání a odbornou přípravu, jež často zahrnovala finanční podporu z EU.

Vybraná opatření v oblasti EPV financovaná EU		
Opatření	Provádění	Prioritní oblast
Akce programu Jean Monnet pro školy a odborné vzdělávání a přípravu	Od roku 2021 každoroční výzvy zaměřené na podporu aktivního občanství a vyučování o EU v zemích programu Erasmus+. 15 milionů EUR v rámci programu Erasmus+ v období 2021–2022: ✓ odborná příprava učitelů; ✓ sítě škol; ✓ vyučování o EU zaměřené na inovativní způsoby výuky o EU, jejich politikách a hodnotách.	Kvalita, rovnost, začleňování a genderová rovnost
Centra excelence v oblasti odborného vzdělávání a přípravy	Více než 90 milionů EUR na 25 projektů v rámci programu Erasmus+ na roky 2021 a 2022, které podporují reformy a zajišťují vysoce kvalitní dovednosti a kompetence, jež vedou ke kvalitním pracovním příležitostem ve všech fázích profesní dráhy a vycházejí vstříc potřebám inovativního, inkluzivního a udržitelného hospodářství.	Kvalita, rovnost, začleňování a genderová rovnost
Dívky a ženy v oborech STEM (přírodní vědy, technologie, inženýrství a matematika) a informačních a komunikačních technologiích (IKT)	Digitální a podnikatelské dovednosti pro dívky a ženy; ✓ projekt Girls Go Circular Evropského inovačního a technologického institutu a znalostní a inovační společenství: v roce 2021 program absolvovalo 11 205 studentů, z toho 7 682 dívek, a do konce roku 2022 to bude 10 000 dívek v deseti zemích; byly vytvořeny ✓ online komunity pro podnikání, přírodní vědy, technologie, inženýrství, umění a matematiku (ESTEAM) pro dívky a ženy ¹³ a v roce 2022 bylo uspořádáno pět festivalů ESTEAM za účelem rozvíjení podnikatelských kompetencí a kompetencí v oborech STEAM (přírodní vědy, technologie, inženýrství, umění a matematika).	Digitální transformace
Koalice pro vzdělávání v oblasti klimatu	Společně vytvořená iniciativa vycházející zdola, zaměřená na zapojení vzdělávací komunity na úrovni EU a na vnitrostátní a místní úrovni a na sdílení iniciativ na podporu rozvoje zelených dovedností a změn chování. Platforma pro vzdělávání v oblasti klimatu , každoroční Den vzdělávání v oblasti klimatu, deset aktivních výzev komunity, které mobilizují více než 4 400 registrovaných členů komunity.	Ekologická transformace
Pedagogické akademie programu Erasmus+	Každoroční výzvy zaměřené na podporu sítí poskytovatelů pedagogického vzdělávání v přípravě a zkoušení účinných, inovativních a přenositelných programů posilujících evropský rozměr a internacionalizaci pedagogického vzdělávání v souladu s prioritami EPV. Akademie vyvíjejí a zkoušejí inovativní modely mobility učitelů. V roce 2022 bylo zahájeno jedenáct pedagogických akademií. 37,5 milionu EUR v rámci programu Erasmus+ v období 2021–2022.	Učitelé a školitelé
Evropská cena za inovativní výuku	Každoroční ocenění za účelem prezentace nejlepších inovativních výukových postupů v souladu s prioritami EPV (2021: distanční a kombinované učení; 2022: podpora kreativity a udržitelnosti). V roce 2021 bylo oceněno 104 projektů v 31 zemích programu Erasmus+; v roce 2022 bylo oceněno 98 projektů v 29 zemích programu Erasmus+.	Učitelé a školitelé
Iniciativa „Evropské univerzity“	Další rozšiřování iniciativy „Evropské univerzity“ podporou nadnárodních aliancí vysokoškolských institucí rozvíjejících dlouhodobou strukturální, strategickou a udržitelnou spolupráci, díky níž vznikají meziuniverzitní kampusy. 44 evropských univerzit. 1,1 miliardy EUR z finančních prostředků programu Erasmus+ na období 2021–2027.	Vysokoškolské vzdělávání
Větší spolupráce se západním Balkánem	Agenda pro západní Balkán v oblasti inovací, výzkumu, vzdělávání, kultury, mládeže a sportu a posílený partnerský přístup. Severní Makedonie a Srbsko jsou přidruženy k programu Erasmus+, Severní Makedonie je přidružena k Evropskému sboru solidarity. Provádění hospodářského a investičního plánu pro západní Balkán se zaměřením na rozvíjení lidského kapitálu.	Geopolitický rozměr

2.2 Posílený rámec řízení usměrňující vytváření EPV

Pokroku bylo dosaženo také v posilování strategického rámce řízení EPV. Nedávné reformy ukázaly povzbudivé známky pružnější schopnosti reagovat v rámci řešení společných výzev, při současném využívání výhod přinášejících příležitostmi k vzájemnému učení. Nový strategický rámec, stanovený ve dvou usneseníh

¹³ [Komunita ESTEAM pro ženy](#), [Komunita ESTEAM pro dívky](#)

Rady z roku 2021¹⁴, položil základy pro posílený mechanismus řízení, který se opírá o **důvěru, dobrovolnou spolupráci, společnou tvorbu, flexibilitu a větší odpovědnost** členských států¹⁵. [Usnesení o řízení](#) vyjasnilo a posílilo úlohu **skupiny na vysoké úrovni pro vzdělávání a odbornou přípravu**¹⁶. S ohledem na dopad války na Ukrajině na vzdělávání nabídla skupina na vysoké úrovni fórum pro pragmatickou *ad hoc* spolupráci. Pro její práci bylo přínosné zřízení nového orgánu – **koordinačního výboru skupiny na vysoké úrovni**. Tato zlepšení v novém strategickém rámci řízení se ukázala být velice užitečná, neboť posílila jeho schopnost reakce tvář v tvář nečekaným výzvám (viz oddíl 3.2 níže).

Pracovní skupiny pro strategický rámec EPV pro období 2021–2025 tvoří rámec pro intenzivní strukturovanou spolupráci a vzájemné učení s členskými státy, zeměmi Evropského hospodářského prostoru / Evropského sdružení volného obchodu a kandidátskými zeměmi, zúčastněnými stranami, odborníky a mezinárodními organizacemi, pokud jde o priority EPV. Nová generace pracovních skupin, zřízená v souladu s cíli EPV, je páteří výměny a vzájemného učení pro témata, jako jsou nerovnost a předčasný odchod ze vzdělávání, vzdělávání v zájmu environmentální udržitelnosti, dovednosti pro ekologickou transformaci, faktory umožňující digitální vzdělávání či prosazování genderové rovnosti ve vzdělávání¹⁷. Pracovní skupiny jsou zároveň důležitým kanálem pro spolupráci se zúčastněnými stranami, které se jejich prostřednictvím mohou podílet na vytváření EPV.

Komise spolupracuje s **širší komunitou zúčastněných stran** prostřednictvím každoročních evropských summitů o vzdělávání (kde se zahajují významné iniciativy týkající se EPV, například koalice pro vzdělávání v oblasti klimatu, nebo se zde prezentuje evropská cena za inovativní výuku), summitu o vzdělávání a inovacích a některých cílených a otevřených veřejných konzultacích.

Interakci se zúčastněnými stranami umožňují různé online nástroje EU a komunity z praxe¹⁸. V souladu s návrhem Konference o budoucnosti Evropy, který vyzývá k dalšímu zlepšení informačních platforem pro shromažďování a výměnu informací týkajících se vzdělávání, pomáhá nový [Portál EPV](#) jak účastníkům vzdělávání, tak učitelům, školitelům a zúčastněným stranám získat přístup k finančním prostředkům EU, programům zaměřeným na prohlubování dovedností a ke kvalitnímu vzdělávání, odborné přípravě a celoživotnímu učení. Zpřístupňuje výstupy pracovních skupin a slouží jako vhodný prostor pro sdílení informací o vývoji vzdělávacích politik a účinných a inovativních postupech. [Evropská platforma pro školní vzdělávání](#) poskytuje veřejnou platformu pro shromažďování informací a podporu celoevropské výměny poznatků mezi všemi zúčastněnými stranami školního vzdělávání, včetně počátečního odborného vzdělávání a přípravy. [Společenství odborníků v oblasti odborného vzdělávání a přípravy v rámci platformy EPALE](#) nabízí rovněž příležitosti ke sdílení poznatků, vytváření sítí a šíření informací v oblasti odborného vzdělávání a přípravy. Nové [centrum digitálního vzdělávání](#) slouží jako prostor pro sdílení informací, diskusi a spolupráci, napomáhá inovacím a sdružuje zúčastněné strany v oblasti digitálního vzdělávání. Program Digitální Evropa podporuje užší spolupráci v rámci evropského sektoru digitálního vzdělávání mezi začínajícími / malými a středními podniky zaměřenými na evropské vzdělávací technologie (EdTech) a dalšími významnými zúčastněnými stranami. Klíčová akce č. 2 programu Erasmus+ „Partnerství pro spolupráci“ nabízí různým zúčastněným stranám, včetně odvětví vzdělávacích technologií, příležitosti ke spojení sil se zúčastněnými stranami v oblasti vzdělávání a odborné přípravy a vypracování plánů digitální transformace.

K vytváření EPV přispívají také **sítě** podporované Komisí¹⁹ a **mezinárodní organizace**²⁰.

¹⁴ [Usnesení o strategickém rámci EPV, usnesení o řízení](#)

¹⁵ Viz SWD(2022) 750, oddíl II.1 a příloha 2.

¹⁶ Skupina na vysoké úrovni pro vzdělávání a odbornou přípravu propojuje technickou úroveň s úrovní politickou a hraje stěžejní úlohu při do budoucna zaměřeném určování, projednávání a řízení strategických a průřezových otázek významných pro Evropský prostor vzdělávání. Viz SWD(2022) 750, oddíl II.1.2.

¹⁷ Více o dosavadním pokroku a výstupech viz SWD(2022) 750, oddíl II.1.3.

¹⁸ Platformy [School Education Gateway](#) (zahrnující [Evropský soubor nástrojů pro školy](#)) a [eTwinning](#) byly sloučeny do nové [Evropské platformy pro školní vzdělávání](#). [Evropa pro školy](#); [Koalice pro vzdělávání v oblasti klimatu](#); [Centrum digitálního vzdělávání](#).

¹⁹ [EURYDICE](#), [NESET](#), [EENEE](#).

²⁰ Například Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), Rada Evropy či různé orgány OSN, viz SWD(2022) 750, příloha 2.

2.3 Pokrok dosažený při plnění cílů na úrovni EU a stav vzdělávání v EU

V souvislosti s EPV bylo stanoveno **sedm cílů na úrovni EU**. Monitor vzdělávání a odborné přípravy 2022, připojený k tomuto sdělení, sleduje nejnovější pokrok dosažený při plnění těchto cílů, analyzuje klíčové výzvy a nejnovější vývoj politik v členských státech z hlediska celé EU (SWD(2022) 751 – Srovnávací zpráva) a z hlediska jednotlivých zemí (SWD(2022) 751 – Zprávy o jednotlivých zemích). To zahrnuje velké množství poznatků o stavu vzdělávání v EU a usnadňuje určení společných výzev, které dosud nebyly dostatečně podchyceny formou cílů na úrovni EU.

Trendy v oblasti plnění cílů na úrovni EU se jeví nejednoznačně. Na jedné straně zaznamenáváme zřetelnou a **příznivou vzestupnou konvergenci** u několika dlouhodobých ukazatelů: míra **předčasných odchodů ze vzdělávání** dále klesá, podíl mladých lidí s diplomem **terciární** úrovně je na vzestupu, ačkoli současně se prohlubují genderové rozdíly, a účast na **předškolním vzdělávání** v uplynulém desetiletí setrvala rostla, díky čemuž je EU na dobré cestě ke splnění těchto cílů pro rok 2030²¹. Na druhé straně přetrvávají strukturální problémy: ze vzdělávacího systému vypadává 3,1 milionu mladých lidí, kteří předčasně ukončují školní docházku, a zaznamenáváme znepokojivou **stagnaci** podílu **slabých výsledků v základních dovednostech**. Navíc i příznivé trendy spojené s cíli na úrovni EU skrývají významné rozdíly uvnitř členských států a mezi nimi a nelze považovat za samozřejmé, že tyto příznivé trendy jsou stabilní a budou pokračovat i nadále²².

Řešení nerovností ve vzdělávání je v členských státech klíčovou prioritou²³. V celé EU byla zavedena široká škála opatření, například dodatečná finanční podpora pro znevýhodněné školy, vzdělávací programy pro učitele nebo zlepšení dostupnosti podpůrného personálu. Před pandemií měla zhruba polovina členských států zavedena opatření na podporu učitelů ve znevýhodněných školách²⁴. Některé země zahájily cílené programy zaměřené na náhradu ztráty znalostí způsobené pandemií, která nejvíce postihla znevýhodněné děti.

Socioekonomické zázemí však stále zůstává nejvýznamnějším prediktorem výsledků vzdělávání. V zásadě platí, že děti a mládež ze znevýhodněného prostředí zaostávají u všech cílů na úrovni EU. U dětí (tříletých a starších) ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením je o 7,5 procentního bodu nižší pravděpodobnost, že se účastní formální péče. U mladých lidí, jejichž rodiče mají nízkou úroveň vzdělání, je ve srovnání s mladými lidmi, jejichž rodiče mají vysokou úroveň vzdělání, devětkrát vyšší pravděpodobnost, že ze vzdělávání a odborné přípravy odejdou předčasně, a o 48,6 procentního bodu nižší pravděpodobnost, že dosáhnou terciární kvalifikace. Při pohledu na klíčové kompetence pro celoživotní učení se zdá, že nedostatečný pokrok v základních dovednostech by mohl být způsoben nedostatečným řešením základního problému nerovnosti. Dopady pandemie mohly nerovnosti ve výsledcích vzdělávání dále prohloubit²⁵. V této souvislosti se dosažení cílů na úrovni EU jeví jako nepravděpodobné, nebude-li věnována výrazně větší pozornost rovnosti ve vzdělávání.

²¹ Existují určité genderové rozdíly, pokud jde o míru předčasných odchodů ze vzdělávání a slabé výsledky ve čtení (ve prospěch dívek oproti chlapcům), a významné a narůstající genderové rozdíly u míry dosažení terciárního vzdělání (ve prospěch mladých žen oproti mladým mužům). (Viz tabulka týkající se sedmi cílů na úrovni EU, jakož i SWD(2022) 751 – Srovnávací zpráva.)

²² Struktura srovnávací zprávy Monitoru vzdělávání a odborné přípravy 2022 (SWD(2022) 751) vychází ze sedmi cílů na úrovni EU, přičemž v každé kapitole se objevuje řada členských států, které zaostávají, jakož i značné rozdíly mezi dílčími skupinami obyvatelstva prakticky ve všech zemích.

²³ Viz SWD(2022) 751 – Zprávy o jednotlivých zemích.

²⁴ Přístupy zaměřené na odstraňování institucionálních překážek rovnosti a začleňování zůstávají omezené, přestože důkazy naznačují, že časná diferenciací, opakování ročníků a segregace nerovnosti prohlubují.

²⁵ Výzkum naznačuje, že ztráta znalostí v důsledku pandemie často nepoměrně více postihuje děti trpící různými socioekonomickými znevýhodněními. Na některé skupiny dětí měla obzvláštní dopad, například na děti žijící na pokraji chudoby a sociálního vyloučení, děti z neúplných rodin, děti rodičů s nižším dosaženým vzděláním nebo děti z přistěhovaleckého prostředí. Navzdory prokázané účinnosti nápravných opatření zaměřených na znevýhodněné studenty, pokud jde o zvrácení sestupných trendů, nejsou tato opatření stále dostatečně využívána. [Zaměstnanost a sociální vývoj v Evropě – Roční přehled 2022, Dopady pandemie COVID-19 na školní vzdělávání](#).

Sedm cílů na úrovni EU				
	Cíl na úrovni EU	Nejnovější průměr EU		
		Celkem	Ženy	Muži
1.	Do roku 2030 by se předškolního vzdělávání a péče mělo účastnit alespoň 96 % dětí ve věku od 3 let do věku zahájení povinné školní docházky.	93,0 % ^[2020]	93,1 % ^[2020]	93,0 % ^[2020]
2.	Do roku 2030 by podíl osob předčasně odcházejících ze vzdělávání a odborné přípravy měl být nižší než 9 %.	9,7 % ^[2021]	7,9 % ^[2021]	11,4 % ^[2021]
3.	Do roku 2025 by podíl čerstvých absolventů odborného vzdělávání a přípravy využívajících během svého odborného vzdělávání a přípravy učení se prací měl činit alespoň 60 %.	60,7 % ^[2021]	60,3 % ^[2021]	61,0 % ^[2021]
4.	Do roku 2030 by podíl osob ve věku 25–34 let s dosaženým terciárním vzděláním měl činit alespoň 45 %.	41,2 % ^[2021]	46,8 % ^[2021]	35,7 % ^[2021]
5.	Do roku 2025 by podíl dospělých ve věku 25–64 let, kteří se v posledních 12 měsících účastnili vzdělávání, měl být alespoň 47 %.	[*]	[*]	[*]
6.	Do roku 2030 by podíl 15letých žáků se slabými výsledky ve čtení, matematice a přírodních vědách měl být nižší než 15 %.	Čtení: 22,5 % ^[2018] Matematika: 22,9 % ^[2018] Přírodní vědy: 22,3 % ^[2018]	Čtení: 17,5 % ^[2018] Matematika: 22,9 % ^[2018] Přírodní vědy: 21,2 % ^[2018]	Čtení: 27,4 % ^[2018] Matematika: 22,8 % ^[2018] Přírodní vědy: 23,2 % ^[2018]
7.	Do roku 2030 by podíl žáků osmé třídy se slabými výsledky v počítačové a informační gramotnosti měl být nižší než 15 %.	[**]	[*]	[*]

Zdroj: v případě cíle č. 1: Eurostat (společný sběr údajů UNESCO, OECD, Eurostat), v případě cílů č. 2, 3, 4 a 5: šetření pracovních sil EU, v případě cíle č. 6: OECD (Program pro mezinárodní hodnocení žáků [PISA]) a v případě cíle č. 7: Mezinárodní asociace pro hodnocení výsledků v oblasti vzdělávání [IEA] (Mezinárodní studie počítačové a informační gramotnosti [ICILS]). Pozn.: [*] podkladové údaje z šetření pracovních sil budou k dispozici každé dva roky počínaje rokem 2023²⁶; **[**] údaje z mezinárodní studie počítačové a informační gramotnosti 2023 budou k dispozici v roce 2024²⁷.

V celé EU se navíc stupňuje nedostatek učitelů, způsobený především stárnutím pedagogických pracovníků²⁸ a nízkou přitažlivostí tohoto povolání, což představuje vážné riziko pro kvalitu a rovnost ve vzdělávání i v některých zemích s nejlepšími výsledky. Přestože chybí srovnatelné údaje za členské státy, rozsah tohoto problému naznačují odhady uváděné členskými státy a zmíněné v příslušných zprávách o jednotlivých zemích (SWD(2022) 751 – Zprávy o jednotlivých zemích). Problémy jsou zpravidla závažnější u předmětů, jako jsou přírodní vědy, technologie, inženýrství a matematika (STEM) a informační a komunikační technologie (IKT), a dále v odlehklých či znevýhodněných oblastech. Na podporu výuky a učení založených na kompetencích se v některých zemích zavádějí komplexní reformy osnov, které vyžadují zkušené učitele s dostatečným vzděláním. Aby se zvýšila přitažlivost tohoto povolání, byly v posledních letech v některých zemích významně navýšeny platy. Cílem členských států je přilákat více uchazečů do počátečního vzdělávání učitelů, podpořit začínající učitele, zlepšit pracovní podmínky a nabídnout alternativní cesty k učitelskému povolání.

²⁶ [Usnesení Rady o novém evropském programu pro vzdělávání dospělých z roku 2021](#) potvrzuje dvoufázový přístup k odpovídajícímu cíli na úrovni EU. Do roku 2025 by vzdělávání dospělých mělo vzrůst nejméně na 47 % a do roku 2030 by mělo dosáhnout nejméně 60 %. Cíl pro rok 2030 pochází z [akčního plánu evropské pilíře sociálních práv](#) a následného [Portského prohlášení](#). Komise ve spolupráci se stálou skupinou pro ukazatele a měřítka posoudí nové údaje za dvouleté období, jakmile budou v roce 2023 poprvé k dispozici, a porovná výsledky s výsledky získanými prostřednictvím šetření v oblasti vzdělávání dospělých. Toto posouzení má být podkladem pro případné změny metodiky a/nebo doporučení Radě, aby přehodnotila cílovou úroveň pro rok 2025.

²⁷ Mezinárodní studie počítačové a informační gramotnosti 2023 bude prvním cyklem s komplexním pokrytím členských států EU, čímž se pokrytí více než zdvojnásobí: z 9 v roce 2013 a 7 v roce 2018 na 22 v roce 2023.

²⁸ Na úrovni EU je více než 40 % pedagogických pracovníků starších 50 let.

3. Obnova k lepšímu

Jak pandemie COVID-19, tak útočná válka Ruska vůči Ukrajině EPV hluboce zasáhly a zmobilizovaly. Finanční prostředky EU, zejména téměř dvojnásobný rozpočet programu Erasmus+, a intenzivnější spolupráce na základě strategického rámce řízení EPV podporovaly vnitrostátní vzdělávací systémy v dobách krize a snažily se posílit jejich schopnost nastartovat oživení prostřednictvím investic a reforem v souladu s cíli EPV. Přetrvávající dopady pandemie COVID-19 a pokračující ruská invaze na Ukrajinu stále mohou zpomalovat další pokrok nebo odvádět pozornost od řešení dlouhodobých strukturálních problémů (které pandemie a válka dále prohloubily).

Tato kapitola se zabývá tím, jak Nástroj pro oživení a odolnost a další fondy EU na období 2021–2027 přispívají k podpoře oživení v souladu s cíli EPV a jak byly finanční prostředky EU a spolupráce v rámci EPV využívány k řešení dopadu **útočné války Ruska vůči Ukrajině** na vzdělávání (v souladu s cíli EPV v oblasti prosazování kvality, rovnosti a začleňování). Přestože programování finančních prostředků EU v zájmu splnění cílů EPV je významným úspěchem uplynulých dvou let, pro zajištění vytvoření EPV bude klíčové účinné provádění reforem a investic a jejich důsledné monitorování v další fázi.

3.1 Využívání Nástroje pro oživení a odolnost a dalších fondů EU k vnitrostátním opatřením a reformám v oblasti EPV podporujícím udržitelnou a inkluzivní obnovu

Po vypuknutí pandemie a jejím dramatickém dopadu na účastníky vzdělávání a učitele byla politikám v oblasti vzdělávání a odborné přípravy věnována zvýšená pozornost. Všechny úrovně posíleného strategického rámce řízení EPV byly zmobilizovány v zájmu zajištění intenzivnější spolupráce a vzájemného učení, jež měly přispět k omezení nepříznivého dopadu pandemie na výsledky učení a osobní pohodu ve škole²⁹.

EPV je úzce propojen s evropským semestrem a programováním finančních prostředků EU na reformy a investice v oblasti vzdělávání a odborné přípravy. Semestr stanoví obecné směry pro celounijní a vnitrostátní úroveň a zahrnuje podrobnou analýzu úlohy vzdělávání a odborné přípravy v socioekonomických souvislostech členských států. Je podkladem pro určování priorit vnitrostátní politiky a investičních priorit³⁰, zatímco EPV nabízí podporu pro řešení zjištěných výzev. Vazba mezi financováním z EU a reformními prioritami byla v rámci víceletého finančního rámce 2021–2027 a Nástroje pro oživení a odolnost dále posílena.

Nástroj pro oživení a odolnost se stal hlavním zdrojem financování z EU pro oblast vzdělávání a odborné přípravy, včetně digitálního vzdělávání a dovedností, prostřednictvím reforem a investic, na něž bylo přiděleno zhruba 71 miliard EUR, což představuje přibližně 14 % celkového rozpočtu Nástroje pro oživení a odolnost³¹. Programování investic do vzdělávání a odborné přípravy v rámci fondů politiky soudržnosti stále probíhá a předběžně bylo dosud přiděleno 21,13 miliardy EUR z fondu ESF+ a 2,3 miliardy EUR z fondu EFRR, jež byly naprogramovány na podporu politik v oblasti vzdělávání, odborné

²⁹ Viz SWD(2022) 750, oddíl II.1.

³⁰ V roce 2022 obdrželo osm členských států doporučení zaměřené na problémy v oblasti vzdělávání a dovedností, které nejsou dostatečně řešeny v plánech na podporu oživení a odolnosti, viz [Doporučení pro jednotlivé země](#). V roce 2019 obdržely doporučení týkající se vzdělávání nebo dovedností všechny členské státy a v roce 2020 to bylo 24 členských států.

³¹ Tento údaj vychází z metodiky pro označování podle pilířů v rámci srovnávacího přehledu oživení a odolnosti. Odpovídá celkové výši odhadovaných nákladů na opatření přidělených kterékoli z těchto oblastí: „všeobecné, odborné a vysokoškolské vzdělávání: přístupnost, cenová dostupnost, kvalita a inkluzivnost, včetně digitalizace a infrastruktury“, „vzdělávání dospělých, včetně dalšího odborného vzdělávání a přípravy; uznávání a validace dovedností“, „předškolní vzdělávání a péče: přístupnost, cenová dostupnost, kvalita a inkluzivnost, včetně digitalizace a infrastruktury“ a „lidský kapitál v oblasti digitalizace“ jako primární nebo sekundární oblasti politiky. Výpočet vychází z 25 plánů pro oživení a odolnost schválených Komisí a Radou do září 2022. Jedná se o odhadované náklady; skutečné financování bude založeno na splněných milnících a cílech. Komise odhady nákladů posoudila při předložení a schválení prvotních plánů. Členské státy nemusí předkládat výdajové doklady a Komise nebude ověřovat skutečné náklady na opatření, jež byla z Nástroje pro oživení a odolnost podpořena.

přípravy a rozvíjení dovedností³². Kromě toho Komise poskytuje další podporu v oblasti vzdělávání a odborné přípravy prostřednictvím Nástroje pro technickou podporu, a to na žádost členských států a na dvoustranném nebo mnohonárodním základě.

Z fondů EU byly uvolněny finanční prostředky na řešení nerovností a zvýšení odolnosti vzdělávacích systémů po pandemii. Členské státy zavedly celou řadu opatření pro okamžitou reakci na krizi, která jsou zpravidla zakotvena v dlouhodobějších strategiích vztahujících se k desetiletému období do roku 2030³³. Tyto strategie jsou často podporovány finančními prostředky EU a vycházejí z cílů EPV. Zejména Nástroj pro oživení a odolnost poskytuje spolu s fondy politiky soudržnosti značnou finanční podporu pro kompenzační vzdělávací programy, jakož i na komplexnější opatření zaměřená na prosazování přístupu ke kvalitnímu vzdělání pro všechny, včetně reforem osnov, při současném řešení nesouladu mezi získanými a požadovanými dovednostmi prostřednictvím změn kvalifikace a prohlubování dovedností. Mimo to fondy EU, včetně Evropského fondu pro regionální rozvoj, napomáhají modernizaci infrastruktury s cílem posílit rovný přístup ke kvalitním a inkluzivním vzdělávacím službám a zajistit inovativní učební prostředí a podmínky pro inkluzivní digitální vzdělávání prostřednictvím vybavení a platform.

Reformy a investice financované z Nástroje pro oživení a odolnost podporují digitální a ekologickou transformaci vzdělávání a odborné přípravy, a to v souladu s cíli EPV. Ze 71 miliard EUR přispívá zhruba 28 miliard EUR na podporu digitálního vzdělávání a dovedností v celé EU³⁴. Země plánují zlepšení digitální infrastruktury a konektivity, často se zaměřením na znevýhodněné školy. Investují do opatření zaměřených na rozvíjení digitálních kompetencí studentů a učitelů a digitálních zdrojů a obsahu, jakož i přizpůsobení školních osnov. Finanční prostředky z Nástroje pro oživení a odolnost jsou programovány také na rozvíjení digitálních dovedností pracovní síly, zejména u pracovníků s nízkou kvalifikací, a na přizpůsobování odborného vzdělávání a přípravy digitálním požadavkům. Nástroj pro oživení a odolnost přispívá rovněž na ekologizaci vzdělávání a odborné přípravy, zejména prostřednictvím investic do energeticky účinné infrastruktury pro vzdělávání a odbornou přípravu, ale také zlepšováním politiky v oblasti vzdělávání a odborné přípravy v zájmu environmentální udržitelnosti.

Finanční prostředky EU významně přispívají k posilování postavení univerzit, jež se tak stávají hybnými silami změn v souladu s cíli EPV. Pandemie byla podnětem k většímu množství inovací, zejména v digitálních formátech. Očekává se, že finanční prostředky EU dále urychlí a posílí digitalizaci a transformaci odvětví vysokoškolského vzdělávání v souladu s Evropskou strategií pro univerzity a [novým evropským programem inovací](#), přičemž bude využito součinností mezi EPV a Evropským výzkumným prostorem (EVP). Kromě digitální infrastruktury hodlají členské státy investovat také do rozvíjení digitálního obsahu, do pokročilých digitálních dovedností, do přizpůsobování studijních oborů, do odborné přípravy akademických pracovníků, do přípravy online/kombinovaných kurzů a do digitalizace řízení. Cílem investic a reforem je zlepšit relevantnost vysokoškolského vzdělávání pro trh práce modernizací studijních programů, otevřením nových studijních oborů, včetně alternativních kvalifikací (mikrocertifikátů), podporou specializací na přírodní vědy, technologie, inženýrství, umění a matematiku (STEM/STEAM), zlepšením řízení a financování, zlepšením přístupu k vysokoškolskému vzdělávání pro znevýhodněné studenty a podporou inkluzivnosti, např. formou cílených stipendií, uznávání kvalifikací či zpřístupnění cenově dostupného studentského ubytování.

3.2 Využívání nástrojů EPV a finančních prostředků EU k solidaritě s Ukrajinou v oblasti vzdělávání

³² K 30. září 2022 mělo již 23 členských států naprogramovány prostředky z Evropského sociálního fondu plus (ESF+) na podporu vzdělávání a dovedností ve výši 21,13 miliardy EUR. Předběžný přiděl z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) na infrastrukturu pro vzdělávání a odbornou přípravu, na základě přijatých programů v 7 členských státech, činí 2,3 miliardy EUR.

³³ Viz SWD(2022) 750, oddíl I.2.2.

³⁴ Tento údaj vychází z metodiky pro označování podle pilířů v rámci srovnávacího přehledu oživení a odolnosti. Odpovídá odhadovaným nákladům na opatření přiděleným oblasti „lidského kapitálu v digitalizaci“ jako primární nebo sekundární oblasti politiky. Výpočet vychází z 25 plánů pro oživení a odolnost schválených Komisí a Radou do září 2022. Jedná se o odhadované náklady; skutečné financování bude založeno na splněných milnicích a cílech. Komise odhady nákladů posoudila při předložení a schválení prvotních plánů. Členské státy nemusí předkládat výdajové doklady a Komise nebude ověřovat skutečné náklady na opatření, jež byla z Nástroje pro oživení a odolnost podpořena.

V důsledku útočné války Ruska vůči Ukrajině přišly do EU miliony vysídlených osob, z nichž většinu tvořily ženy a děti. Začleňování dětí a mládeže (často traumatizovaných válkou a neovládajících jazyky EU) do systémů vzdělávání a odborné přípravy členských států bylo velkou výzvou za vysoké míry nejistoty. Bezprostřední prioritou je začlenění dětí do kvalitního a inkluzivního běžného vzdělávání pro školní rok 2022–2023 při současném zachování jejich vazby na Ukrajinu³⁵.

Reakce **skupiny EU pro solidaritu v oblasti vzdělávání pro Ukrajinu**³⁶, která zmobilizovala všechny úrovně strategického rámce EPV, pomohla začlenit účastníky vzdělávání a učitele vysídlené z Ukrajiny do vzdělávacích systémů EU. **Pracovní skupina na vysoké úrovni** se zásadním způsobem podílela na zjišťování potřeb členských států při podpoře dětských uprchlíků a zajištění rychlé a koordinované reakce EU, když spolu se svým koordinačním výborem sloužily jako vhodná fóra pro určování společných evropských problémů a koordinaci úsilí členských států. **Pracovní skupiny** pro strategický rámec EPV shromažďovaly odborné poznatky z celé EU prostřednictvím výměn a činností vzájemného učení. Členské státy tyto výměny využívaly při provádění [směrnice o dočasné ochraně](#), pokud jde o klíčové otázky, jako jsou: i) nábor ukrajinských pracovníků; ii) aktivní vyhledávání dětských uprchlíků, kteří dosud nejsou zapsáni ve vzdělávacích systémech hostitelských zemí; iii) přístup k předškolnímu vzdělávání a péči; iv) uznávání kvalifikací; v) přijímání studentů k vysokoškolskému vzdělávání; vi) řešení dezinformací v době války; vii) psychosociální podpora a viii) organizace přijímacích zkoušek pro ukrajinské vysokoškolské vzdělávání či výuky jazyků.

Toto sdílení poznatků přispělo k **aktualizaci pokynů a informování o osvědčených postupech** a praktických postřezích, které podpoří členské státy při začleňování vysídlených dětí do vzdělávání³⁷. V červnu 2022 Evropská komise zveřejnila rovněž politické pokyny pro členské státy, které provádějí ustanovení směrnice o dočasné ochraně týkající se přístupu na trh práce, odborného vzdělávání a přípravy a prohlubování dovedností / změn kvalifikace³⁸. Evropská nadace odborného vzdělávání (ETF) připravila a poskytla nouzový balíček na podporu kontinuity vzdělávání mladých Ukrajinců prostřednictvím online kurzů a zaměstnatelnosti ukrajinských uprchlíků mimo jejich zemi.

Portál EPV sehrál klíčovou úlohu v šíření informací o rychlé a koordinované reakci EU na útočnou válku Ruska vůči Ukrajině, pokud jde o vzdělávání. Portál **School Education Gateway** posloužil jako veřejná platforma, jež podporovala učitele a širší vzdělávací komunitu, shromažďovala zdroje a nabízela bezplatné online kurzy profesního rozvoje týkající se vzdělávání uprchlíků³⁹.

Komise uvolnila prostředky z **fondů EU na podporu začlenění osob, jež prchají z Ukrajiny, do vzdělávání**. Iniciativa „Akce v rámci politiky soudržnosti na podporu uprchlíků v Evropě“ (CARE), přijatá v dubnu 2022, nabízí maximální pružnost pro přesměrování nevyužitých prostředků ze strukturálních fondů 2014–2020 (přibližně 7 miliard EUR). Legislativní změny umožňují 100% spolufinancování ze strany EU a členské státy mohou zaměnitelně využívat fondy EFRR a ESF. Dne 29. června byla přijata iniciativa FAST-CARE (flexibilní pomoc územím), která zavedla nový soubor opatření, zahrnující rozšíření flexibility u nařízení o společných ustanoveních na období 2014–2020 a 2021–2027. Rozšířila flexibilitu stanovenou nařízením týkajícím se Akcí soudržnosti pro uprchlíky v Evropě (CARE) a zavedla další opatření, zejména aby pomohla členským státům lépe řešit vyvstávající potřeby a dlouhodobé následky krize. Iniciativa REACT-EU (pomoc při

³⁵ Na začátku školního roku 2022–2023 bylo ve vnitrostátním vzdělávacím systému 26 členských států a Lichtenštejnska zapsáno přibližně 500 000 ukrajinských dětí. To je mnohem méně, než činí počet vysídlených dětí, odhadovaný na miliony. (K dočasné ochraně jsou registrovány více než 4 miliony osob.)

³⁶ Komise zřídila skupinu EU pro solidaritu s Ukrajinou v oblasti vzdělávání, která pomáhá zjišťovat potřeby související se zajištěním pokračujícího vzdělávání ukrajinských dětí a podporuje hostitelské země shromažďováním dostupných odborných poznatků z celé Evropy. Tato skupina vychází ze stávajících nástrojů a mechanismů strategického rámce EPV, zahrnujících pracovní skupiny.

³⁷ [Supporting the inclusion of displaced children from Ukraine in education: considerations, key principles and practices for the school year 2022–23](#) (Podpora začleňování vysídlených dětí z Ukrajiny do vzdělávání: úvahy, klíčové zásady a postupy pro školní rok 2022–23), červen 2022. Viz také SWD(2022) 750, tabulka 7.

³⁸ [Guidance for access to labour market, vocational education and training and adult learning of people fleeing Russia's war of aggression against Ukraine](#) (Pokyny pro přístup na trh práce, odborné vzdělávání a přípravu a vzdělávání dospělých pro osoby prchající před útočnou válkou Ruska vůči Ukrajině), červen 2022.

³⁹ Například materiály pro elektronické učení v ukrajinštině a informace o ukrajinském školském systému, o uznávání akademických kvalifikací nebo o zdrojích a kurzech zaměřených na psychosociální podporu, a to i prostřednictvím Evropského souboru nástrojů pro školy.

oživení pro soudržnost a území Evropy) zajistila nové doplňkové zdroje v hodnotě 50 miliard EUR pro probíhající programy politiky soudržnosti (fondy ESF, EFRR a Fond evropské pomoci nejchudším osobám (FEAD)) pro roky 2021 a 2022 s čerpáním do konce roku 2023. Celkový příděl na vzdělávání v rámci iniciativy REACT-EU činí přibližně 4,9 miliardy EUR⁴⁰.

V rámci programu Erasmus+ se nyní otevřely nové příležitosti pro příchozí účastníky z Ukrajiny.

Organizace s probíhajícími projekty programu Erasmus+ mohou ukrajinským učitelům a studentům poskytnout zázemí pro uskutečňování výukových pobytů, studií a odborných stáží. Pracovníci s příslušnou odborností mohou být vysláni do regionů, kde jsou uprchlíci ubytováni. Organizace aktivní v programu Erasmus+ mohou vyzvat učitele, školitele a další odborníky, aby přechodně podpořili jejich práci v oblastech, jako je výuka jazyků či začleňování. Vysokoškolské instituce v členských státech a třetích zemích přidružených k tomuto programu mohou přijímat a financovat studenty a pracovníky z ukrajinských vysokoškolských institucí, aniž by byla oficiálně zapojena vysílající instituce. Studenti mohou navštěvovat kurzy v přijímajících institucích a využívat další podporu, například pomoc s ubytováním, začleněním do místní akademické komunity a jazykovou přípravou. Studenti a čerství absolventi (kteří úspěšně zakončili studium v ukrajinské vysokoškolské instituci nejvýše 12 měsíců před útekem z Ukrajiny) mají také nárok na odborné stáže. Pracovníci mají nárok na mobilitu vyučujících a odbornou přípravu. Pro ukrajinskou mládež a pracovníky s mládeží jsou přístupné činnosti v oblasti mobility mládeže. Potenciální žadatelé v rámci celého programu Erasmus+ jsou vybízeni, aby do svých projektů navrhovaných na základě současných a nadcházejících výzev zahrnuli činnosti spojené se začleněním osob vysídlených z Ukrajiny. Tato témata jsou v programu Erasmus+ pevně zakotvena, včetně začleňování a rozmanitosti, jakož i zapojení a občanské angažovanosti, jež jsou zahrnuty jako klíčové průřezové priority.

⁴⁰ Přibližně 14 členských států hodlá financovat vzdělávání v rámci Evropského sociálního fondu částkou převyšující 3,5 miliardy EUR. V rámci Evropského fondu pro regionální rozvoj přidělilo pět členských států 1,4 miliardy EUR zdrojů z programu REACT-EU na opatření související s elektronickým učením a elektronickým vzděláváním a šest členských států přidělilo téměř 1 miliardu EUR na podporu v oblasti infrastruktury pro primární a všeobecné sekundární vzdělávání.

4. Další opatření potřebná pro vytvoření EPV do roku 2025

4.1 Šest připravovaných strategických iniciativ v oblasti EPV na úrovni EU

Komise nyní připravuje šest zbývajících strategických iniciativ v oblasti EPV, jež mají být přijaty do roku 2025, a podporuje členské státy v provádění všech strategických iniciativ v oblasti EPV. Jak společnou tvorbu nových strategických iniciativ v oblasti EPV, tak zkušenosti s vnitrostátními opatřeními přijímanými v návaznosti na všechny iniciativy v oblasti EPV lze prodiskutovat při přezkumu v polovině období v roce 2023 (viz oddíl 5.2).

Strategické iniciativy v oblasti EPV, které je třeba přijmout do roku 2025

Opatření	Prioritní oblast
Faktory umožňující digitální vzdělávání: Cílem bude podpořit členské státy v digitální transformaci jejich systémů vzdělávání a odborné přípravy vymezením klíčových faktorů umožňujících účinné a inkluzivní digitální vzdělávání.	Digitální transformace
Lepší rozvíjení digitálních dovedností v rámci vzdělávání a odborné přípravy: Cílem bude podpořit členské státy při řešení společných výzev souvisejících s úrovní digitálních dovedností u různých skupin obyvatelstva a posílit schopnost systémů vzdělávání a odborné přípravy zajistit jejich rozvíjení.	Digitální transformace
Rámec evropské vzdělávací mobility: Cílem bude prosazovat nadnárodní vzdělávací mobilitu na všech úrovních, zjistit zbývajcí překážky a poskytnout pokyny k možným způsobům jejich překonání.	Celoživotní učení a mobilita
Evropský systém zajišťování kvality a uznávání: Cílem bude přezkoumat stávající mechanismy zajišťování kvality a uznávání a zajistit, aby byly vhodné pro daný účel v rámci vyvíjejícího se prostředí vysokoškolského vzdělávání.	Vysokoškolské vzdělávání
Označení „společný evropský diplom“: Cílem je ověřit v praxi dobrovolné udělování tohoto označení za účelem potvrzení dosažených studijních výsledků a získaných dovedností v rámci společných evropských programů, jež zahrnují úzkou nadnárodní spolupráci.	Vysokoškolské vzdělávání
Možné právní postavení aliancí vysokoškolských institucí: Cílem je ověřit v praxi program zahrnující užší spolupráci mezi vysokoškolskými institucemi prostřednictvím institucionalizovaných nástrojů, jež ve vhodných případech umožňují sdílení lidských, technických, datových, vzdělávacích a výzkumných a inovačních kapacit.	Vysokoškolské vzdělávání

Významným krokem k vytvoření politického rámce pro podporu lepších výsledků vzdělávání u všech mladých Evropanů, bez ohledu na jejich socioekonomické zázemí a osobní charakteristiky, bude přijetí doporučení Rady o iniciativě **Cesty ke školnímu úspěchu** Radou (o návrhu Komise viz oddíl 2.1 výše). Doporučení navrhuje komplexní přístup založený na: i) zaměřování se jak na dosažené školní výsledky, tak na osobní pohodu ve škole; ii) zdůrazňování prevence a včasné intervence vedle kompenzací; iii) kombinování obecných, cílených a individuálně přizpůsobených opatření v zájmu účinného podchycení všech jednotlivců. Na podporu jeho provádění zřídí Komise začátkem roku 2023 expertní skupinu pro osobní pohodu a motivující učební prostředí pro skupiny, u nichž existuje riziko slabých výsledků. Skupina vypracuje pokyny EU pro podporu osobní pohody ve školách – široce zdokumentované a navázané na vzdělávací výsledky znevýhodněných účastníků vzdělávání.

V rámci provádění akčního plánu digitálního vzdělávání předloží Komise začátkem roku 2023 dva stěžejní návrhy, které vycházejí z výstupů strukturovaného dialogu o digitálním vzdělávání a dovednostech⁴¹. Chystaný návrh doporučení Rady o **faktorech umožňujících digitální vzdělávání** se bude zabývat formálním vzděláváním a odbornou přípravou a bude se zaměřovat na investice, budování kapacit a úspěšné využívání digitálních technologií ke zlepšení výuky a učení s cílem zlepšit výsledky učení u všech jeho účastníků. Návrh doporučení Rady o **zlepšení poskytování digitálních dovedností** ve vzdělávání a odborné přípravě předloží strategičtější výhled rozvoje digitálních dovedností a podpoří kvalitní, inkluzivní, soudržný a koordinovaný

⁴¹ Tento dialog s členskými státy a zúčastněnými stranami, oznámený v [projevu o stavu Unie v roce 2021](#) a podpořený závěry Evropské rady, probíhá do konce roku 2022.

přístup k rozvoji digitálních dovedností na všech úrovních vzdělávání a odborné přípravy. Oba návrhy budou **podporovat vzdělávací potřeby učitelů**. Doporučení Rady o faktorech umožňujících digitální vzdělávání se bude zaměřovat na digitální pedagogiku učitelů a jejich schopnost využívat digitální technologie ve výukovém a učebním procesu. Doporučení Rady o zlepšení poskytování digitálních dovedností ve vzdělávání a odborné přípravě se bude zaměřovat na digitální kompetence učitelů a jejich schopnost vyučovat informatiku a/nebo jiné digitální předměty za účelem rozvíjení digitálních dovedností účastníků vzdělávání.

Do konce roku 2023 navrhne Komise **rámec evropské vzdělávací mobility**, aby studijní pobyty v zahraničí pro každého nebyly výjimkou, ale normou. Nový rámec bude členské státy vybízet, aby ze zkušeností získaných v rámci mobility učinily hodnotnou součást všech forem vzdělávání a odborné přípravy a aby příležitost k mobilitě zakotvily do vzdělávacích programů a programů odborné přípravy. Bude klást zvýšený důraz na inkluzivní mobilitu a rozšíří oblast působnosti [doporučení „Mládež v pohybu“ z roku 2011](#) tak, aby zahrnovalo všechny účastníky vzdělávání a všechny pracovníky (včetně učitelů a pracovníků s mládeží) ve všech odvětvích vzdělávání a odborné přípravy, mládeže a sportu, ať formálních, neformálních či informálních. Bude řešit přetrvávající překážky mobility, jako je administrativní zátěž, jazykové bariéry, nedostatek finančních prostředků a chybějící režimy automatického uznávání. Zároveň se bude zabývat novým vývojem učebních modelů s cílem dosáhnout větší šetrnosti vzdělávací mobility k životnímu prostředí a jejího většího propojení s příležitostmi k digitálnímu učení.

V oblasti vysokoškolského vzdělávání zahrnují připravované strategické iniciativy v oblasti EPV opatření v rámci Evropské strategie pro univerzity. Na základě zprávy o zavádění automatického uznávání, která bude na konci roku 2022 předložena Radě, povede Komise v roce 2023 konzultace ohledně dalšího postupu, pokud jde o **Evropský systém zajišťování kvality a uznávání**. V letech 2022–2023 budou projekty financované z programu Erasmus+ pilotně testovat **označení „společný evropský diplom“** založené na evropských kritériích, jakož i institucionalizované nástroje spolupráce s cílem prohloubit spolupráci mezi vysokoškolskými institucemi a ověřit koncepci **možného právního postavení aliancí vysokoškolských institucí**. Na základě výsledků těchto pilotních projektů bude ve spolupráci s členskými státy a zúčastněnými stranami stanoven další postup.

4.2 Nový ukazatel rovnosti a jiné snahy o rozšíření faktické základny

Od samého počátku hraje rovnost ve spolupráci EU v oblasti vzdělávání a odborné přípravy klíčovou úlohu a tuto skutečnost odráží dlouhodobý cíl na úrovni EU snížit podíl žáků se slabými výsledky v základních dovednostech, měřený prostřednictvím programu OECD pro mezinárodní hodnocení žáků (PISA). U mladých lidí, kteří vykazují velmi slabé výsledky ve čtení, matematice či přírodních vědách, existuje zvýšené riziko problémů v pozdějším životě, například pokud jde o jejich vyhlídky na trhu práce nebo sociální začlenění⁴².

Aby tento ukazatel včasného varování doplnila, učinila Komise další krok a v Monitoru vzdělávání a odborné přípravy 2022 vůbec poprvé předkládá **ukazatel, který poskytuje informace o základních příčinách nedostatečných výsledků ve vzdělávání** (viz SWD(2022) 750, oddíl II.2.2.1, a SWD(2022) 751). Tento nový ukazatel sleduje podíl slabých výsledků ve všech třech oblastech sledovaných programem PISA současně⁴³ a porovnává nejlepší a nejhorší čtvrtiny žáků z hlediska socioekonomického postavení v jednotlivých zemích.

Údaje potvrzují, že jedním z klíčových faktorů přispívajících k nedostatečným výsledkům ve vzdělávání je socioekonomické zázemí jednotlivce. Na úrovni EU je průměrné riziko nedostatečných výsledků u mladých lidí se znevýhodněným socioekonomickým zázemím téměř šestkrát vyšší než u osob, jejichž socioekonomické zázemí je příznivé, což naznačuje vážný problém z hlediska rovnosti. Jak bylo

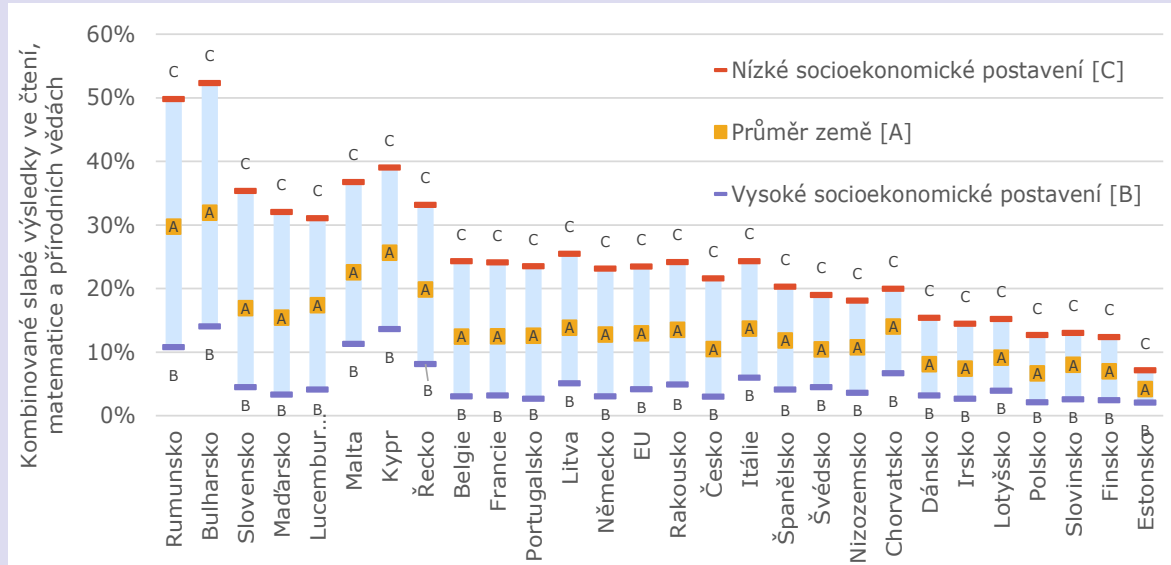
⁴² Viz SWD(2022) 751 – Srovnávací zpráva, kapitola 1.

⁴³ Toto kombinované měření výrazně nedostatečných výsledků vzdělávání se odchyluje od dosavadního přístupu, který sledoval jednotlivé oblasti programu PISA odděleně. Výhoda zaměřování se na slabé výsledky ve třech oblastech základních dovedností současně spočívá v tom, že podporuje širší zástupný ukazatel rovnosti ve vzdělávání a zároveň upozorňuje na nejhroženější mládež.

zmíněno výše, vzdělávací systémy většiny členských států nejsou schopny přerušit souvislost výsledků vzdělávání se socioekonomickým zázemím. Důkazy ve skutečnosti naznačují nepřetržitý přenos z generace na generaci, což vytváří živnou půdu pro začarovaný kruh nezaměstnanosti a vyloučení.

Nový ukazatel rovnosti ve vzdělávání na úrovni EU⁴⁴

Nový ukazatel rovnosti ve vzdělávání na úrovni EU vychází z programu OECD pro mezinárodní hodnocení žáků (PISA). Ukazuje (kombinovaný) podíl slabých výsledků ve čtení, matematice a přírodních vědách u 15letých žáků, jejichž socioekonomické postavení spadá do nejhorší čtvrtiny [C]. Dvěma srovnávacími údaji jsou [A] průměrný podíl slabých výsledků v dané zemi a [B] podíl slabých výsledků v rámci nejlepší čtvrtiny indexu ekonomického, sociálního a kulturního statusu (ESCS).

Zdroj: Monitor vzdělávání a odborné přípravy 2022 (výpočty Evropské komise vycházející z údajů programu OECD PISA z roku 2018).

Zveřejnění nových údajů programu PISA v prosinci 2023 umožní nové zhodnocení situace a zachytí první dopady pandemie. Přispěje také k utváření podoby případných cílů pro rok 2030, budou-li je chtít členské státy v rámci cyklu strategického rámce pro evropskou spolupráci v oblasti vzdělávání a odborné přípravy na období 2026–2030 stanovit.

Nový ukazatel přináší velké množství důkazů a nové poznatky. Za prvé, přestože zjištění týkající se unijního průměru je nanejvýš znepokojivé, v některých členských státech je situace ještě podstatně horší, kdy rozdíl činí téměř 40 procentních bodů. Za druhé, rozdíly mezi jednotlivými zeměmi jsou tak velké, že podíl nedostatečných výsledků u lidí s kvalitním socioekonomickým zázemím v jednom členském státě může být vyšší než u lidí se slabým socioekonomickým zázemím v jiném členském státě. Za třetí, údaje obsahují i dobrou zprávu: několik málo zemí dokáže rozdíly v nedostatečných výsledcích vyplývající ze socioekonomického postavení omezit a důležité je, že jde o tytéž země, které vykazují dobré výsledky v rámci programu PISA celkově. To naznačuje, že spojení kvalitního a spravedlivého vzdělávání je možné. Vzdělávacími politikami lze tedy současně dosáhnout kvality i začleňování a není nezbytně nutný kompromis mezi vynikající úrovní a sociální spravedlností.

Tato zjištění jsou z hlediska politiky velice významná. Nejlepší způsob, jak výše uvedeného dosáhnout, lze projednat v rámci procesu reflexe v polovině období. Jednou z klíčových otázek je, jak zajistit, aby nový ukazatel nejen doplňoval chybějící poznatky, ale aby byl využíván i k lepší tvorbě politik. Jednou z možností je vytvořit na základě tohoto nového ukazatele nový cíl na úrovni EU pro cyklus 2026–2030, který by podpořil

⁴⁴ Veškeré technické detaily nového ukazatele na úrovni EU, spolu s četnými kontextovými ukazateli, jsou podrobněji rozvedeny v dokumentech SWD(2022) 750 a SWD(2022) 751.

vhodné zaměření politické pozornosti a systematické řešení problémů jakožto charakteristický rys práce v rámci EPV (viz oddíl 5.2).

Další snahy o větší podporu tvorby politik založené na důkazech

Rovnost není jedinou oblastí, u níž dochází ke zlepšování faktické základny dostupné pro strategický rámec EPV. **Další dvě připravované oblasti ukazatelů na úrovni EU se týkají učitelského povolání a vzdělávání v oblasti environmentální udržitelnosti.** Třetím příkladem stojícím za zmínku je evropské středisko pro sledování odvětví vysokoškolského vzdělávání.

Za prvé, za účelem posílení faktické základny, zlepšení pravidelného monitorování konkrétních aspektů učitelského povolání na úrovni EU, umožnění vzájemného učení a lepší porozumění překážkám a politickým pákám připravuje Komise, s technickou podporou stálé skupiny pro ukazatele a měřítka, přehled ukazatelů, v němž bude sdruženo vícero rovnocenných ukazatelů jednotlivých dílčích aspektů. V reakci na všeobecný nedostatek učitelů ve všech členských státech bude zastřešujícím zaměřením přitažlivost učitelského povolání.

Za druhé, Komise nyní pracuje na ukazatelích, které by potvrzovaly úlohu vzdělávání a odborné přípravy v úspěšné ekologické transformaci⁴⁵. V současné době probíhá zkoumání dostupných a připravovaných zdrojů údajů, přičemž je jako vodítko využíváno [doporučení Rady z roku 2022](#) o učení v zájmu ekologické transformace a udržitelného rozvoje a inspirace je čerpána z nového [Evropského rámce kompetencí v oblasti udržitelnosti](#). Tato práce je nyní v předběžné fázi a probíhá s technickou podporou stálé skupiny pro ukazatele a měřítka.

V neposlední řadě bude Komise usilovat o zřízení **evropského střediska pro sledování odvětví vysokoškolského vzdělávání**, jehož součástí bude srovnávací přehled ukazatelů, aby byly zajištěny důkazy o pokroku dosaženém v provádění Evropské strategie pro univerzity. Bude sdružovat nejlepší současné datové nástroje a kapacity EU pro zajištění důkazů a ukazatelů týkajících se klíčových priorit, jako jsou začleňování, hodnoty, kvalita a relevance, mobilita, environmentální a digitální dovednosti, zaměstnatelnost, nadnárodní spolupráce, přenos technologií a zhodnocování znalostí.

4.3 Zajištění kvality investic do vzdělávání a odborné přípravy prostřednictvím nové vzdělávací laboratoře

Narůstající tlak na veřejné rozpočty při sílící potřebě reforem a investic v oblasti vzdělávání (od infrastruktury a výstavby budov po odbornou přípravu pedagogických pracovníků, poskytování digitálních služeb a financování otevřených vzdělávacích zdrojů) stále častěji obrací **pozornost k otázkám kvality investic**. Členské státy si uvědomují, že výkonnost vzdělávacích systémů je ovlivněna jejich schopností udržet přiměřenou úroveň investic a zajistit jejich efektivitu, vyváženost, kvalitu a účinnost. Za tímto účelem se chystají vytvořit a sdílet metodiky hodnocení, které pomohou určit opatření s vysokým individuálním a sociálním dopadem, jež budou specifická pro jejich vnitrostátní požadavky⁴⁶.

V květnu 2021 zřídila Evropská komise **expertní skupinu pro kvalitní investice do vzdělávání a odborné přípravy**, jejímž cílem je určit politiky s největším potenciálem pro zlepšení výsledků a inkluzivnosti vzdělávání při současném zlepšení efektivity vynaložených prostředků, jakož i kontroly a hodnocení⁴⁷. V tomto duchu skupina navrhla i) častější systémové hodnocení politik v oblasti vzdělávání; ii) sdílení znalostí o osvědčených metodách hodnocení; a iii) organizaci vzájemného učení a budování kapacit, pokud jde o metodiky hodnocení, aby členské státy mohly o investicích do vzdělávání rozhodovat kvalifikovaně.

⁴⁵ Jak bylo zdůrazněno v [Zelené dohodě pro Evropu](#) a ve [Strategii EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030](#).

⁴⁶ [Mezivládní prohlášení o vytvoření společné vize efektivních, účinných a spravedlivých investic do vzdělávání](#).

⁴⁷ Viz SWD(2022) 750, oddíl I.2.1.

Závěrečná zpráva expertní skupiny pro kvalitní investice⁴⁸ – Hlavní politické závěry

Závěrečná zpráva uvádí celou řadu slibných opatření vzdělávacích politik, která nicméně vyžadují další experimentování na úrovni členských států. Experimentování a hodnocení jsou klíčovými fázemi navrhování a úspěšné přípravy politických intervencí přizpůsobených konkrétním místním, regionálním a národním kontextům.

Z metodologického hlediska přezkum odhalil, že **velká část spolehlivých důkazů pochází z USA a Spojeného království a mnohem méně jich je z členských států EU**. Navíc počet hodnocení, která poskytují podrobnou analýzu nákladů a přínosů, je ještě omezenější. **Je proto zapotřebí rozvíjet odbornou kapacitu pro hodnocení a šíření výsledků na úrovni EU.**

Lze očekávat, že shromáždění odborných znalostí a důkazů týkajících se hodnocení politik na úrovni EU bude v mnohém přínosné. Odborníci dospěli k závěru, že rozvíjení kultury hodnocení v EU by mělo být podpořeno těmito opatřeními:

- ✓ podporou rozvoje odborných znalostí týkajících se metod hodnocení v jednotlivých členských státech,
- ✓ šířením poznatků o důsledně hodnocených politikách s cílem vytvořit a sdílet osvědčené postupy a
- ✓ zpřístupněním financování z EU pro experimentování v dané oblasti politiky za účelem hodnocení vývoje inovativních vzdělávacích politik.

V návaznosti na hlavní závěry expertní skupiny zahájí Komise v listopadu 2022 činnost vzdělávací laboratoře pro kvalitní investice do vzdělávání a odborné přípravy, aby podpořila členské státy v efektivním a účinném rozhodování založeném na důkazech, pokud jde o financování vzdělávání.

Laboratoř bude podporovat hodnocení vzdělávacích politik přizpůsobená na míru konkrétním místním, regionálním a národním potřebám a vybízet k jejich pravidelnému využívání při tvorbě politik. Členským státům bude nabízet poznatky, nástroje, metody a zdroje pro hodnocení jejich veřejných výdajů na vzdělávání a odbornou přípravu. Bude také podporovat vytváření sítí a spolupráci mezi poskytovateli hodnocení a odbornými centry v rámci celé EU, včetně mezinárodních organizací, jako je OECD.

4.4 Posilování řízení EPV

Dopad pandemie COVID-19 a ruské invaze na Ukrajinu na systémy vzdělávání a odborné přípravy způsobil, že některé strukturální problémy se staly naléhavějšími. Účinné řešení těchto systémových výzev vyžaduje dlouhodobé úsilí, pro které je prospěšná **úzká spolupráce**⁴⁹. Mezi priority této spolupráce patří řešení **výzev** uvedených v této zprávě o pokroku (například zlepšení rovnosti v oblasti vzdělávání a odborné přípravy a řešení nedostatku učitelů).

Konference o budoucnosti Evropy formulovala nápady na zlepšení v rámci EU, včetně návrhů na **opatření zaměřená do budoucna**, která jsou plně v souladu s cíli v oblasti EPV, jež lze nejlépe prosazovat prostřednictvím užší spolupráce (např. podpora **vzdělávání v oblasti evropského občanství** jakožto příspěvku k občanské identitě nebo další zlepšování informačních platforem pro shromažďování a výměnu informací týkajících se vzdělávání).

Pro zavádění opatření v oblasti EPV je velice užitečné zapojení zúčastněných stran, včetně občanské společnosti. Za účelem lepšího zapojení **občanské společnosti do úsilí o vytvoření EPV na úrovni EU** od roku 2023 bude Komise zkoumat možnosti navýšení finanční podpory v rámci programu Erasmus+ v zájmu posílení spolupráce občanské společnosti v souvislosti s politikami v oblasti vzdělávání a mládeže. Bude podporovat mobilizaci struktur řízení strategického rámce EPV a posilování jeho dobrovolného přístupu v zájmu užší spolupráce a koordinace mezi členskými státy a dalšími zúčastněnými stranami v oblasti vzdělávání.

Aby zajistila důkladnější zhodnocení pokroku ve vytváření EPV (například prostřednictvím skupiny na vysoké úrovni a jejího nedávno zřízeného koordinačního výboru), navrhuje Komise proces reflexe v polovině období,

⁴⁸ [Závěrečná zpráva expertní skupiny pro kvalitní investice do vzdělávání a odborné přípravy](#), říjen 2022.

⁴⁹ [Zpráva o strategickém výhledu 2022](#) se zabývá mimo jiné vzděláváním v kontextu interakce mezi ekologickou a digitální transformací na pozadí současné nestabilní geopolitické reality.

popsaný v oddíle 5.2 níže. V rámci této reflexe lze přezkoumat, **jak mohou reformované řízení a spolupráce na úrovni EU přispět k řešení nově vyvstávajících a opakujících se výzev prostřednictvím systémové reformy**, a podpořit tak vytváření EPV, a určit případné oblasti vyžadující úpravy. Předmětem diskuse bude rovněž **účinnost vzájemného učení** a úvahy, jak by mohlo lépe podpořit členské státy EU v řešení společných výzev a přípravě do budoucna zaměřených opatření prostřednictvím lepší tvorby politik, podpořené kvalitnější srovnávací empirickou základnou EU, jakož i lepším šířením výsledků na unijní, vnitrostátní a místní úrovni.

4.5 Posilování geopolitického rozměru EPV

Význam geopolitického rozměru EPV roste. Ukázalo se, že EPV je hybnou silou reform i v jiných zemích a slouží jako celosvětová norma kvality díky řadě svých opatření (např. akce programu Jean Monnet, centra excelence odborného vzdělávání a pedagogické akademie programu Erasmus+), která oslovují země a účastníky mimo EU, podporují přitažlivost evropských systémů vzdělávání a odborné přípravy, motivují země směřující k budoucímu členství v EU a podporují je v transformaci jejich systémů vzdělávání, výzkumu a inovací⁵⁰. To je dále posilováno strategií [Global Gateway](#) a celosvětovými investicemi EU do dosažení cíle udržitelného rozvoje č. 4, který se týká inkluzivního, spravedlivého a kvalitního vzdělávání a příležitostí k celoživotnímu učení pro všechny⁵¹, v zájmu podpory vzdělávací mobility a digitální transformace jak v rámci vzdělávání, tak jeho prostřednictvím, jakož i kvality, rovnosti, začleňování a genderové rovnosti ve vzdělávání. Dalším posilujícím faktorem je zvýšení rozpočtu Nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci (NDICI) na vzdělávání ze 7 % na 10 % a posílený mezinárodní rozměr programu Erasmus+ (Erasmus Mundus), který je nyní zaveden v plném rozsahu, s celkovým rozpočtem 2,2 miliardy EUR.

Poskytování společné podpory v oblasti vzdělávání Ukrajině ze strany EU a členských států svědčí o tom, že [tým Evropa](#) dokáže pružně a efektivně reagovat na krizi, a ukazuje přidanou hodnotu této neformální a dobrovolné spolupráce⁵². V rámci programu Erasmus+ byla zavedena nebývalá flexibilita, která podpořila začlenění žáků, studentů a pracovníků do vzdělávacích systémů EU, a to i prostřednictvím jeho mezinárodního rozměru. Komise bude rovněž podporovat obnovu ukrajinského vzdělávání, včetně rekonstrukce poškozených ukrajinských škol⁵³. Na základě vzdělávacího rozměru iniciativy Global Gateway bude Komise dále podporovat přístup „tým Evropa“, aby se zasazovala o kvalitní vzdělávání v partnerských zemích, zejména s ohledem na budoucí rekonstrukci ukrajinského vzdělávacího systému po válce. Poté, co byl Ukrajině dne 23. června 2022 přiznán status kandidátské země EU, vyzvala Komise příslušné vzdělávací orgány, aby se zapojily do pracovních skupin strategického rámce EPV, což přispěje k lepšímu vzájemnému učení a další podpoře řešení negativního dopadu invaze na Ukrajinu na vzdělávání.

Spolu s partnery ze západního Balkánu vytvořila Komise **agendu pro západní Balkán v oblasti inovací, výzkumu, vzdělávání, kultury, mládeže a sportu**⁵⁴. Tato agenda se zaměřuje na přiblížení západního Balkánu EU, a to i v oblasti vzdělávání. Jako konkrétní opatření bude podporováno posílené partnerství se západním Balkánem v rámci programu Erasmus+, aby vzdělávací organizace a instituce měly možnost účastnit se významných strategických akcí tohoto programu, počínaje aliancemi Evropských univerzit. Činnosti budou pokračovat také v globálnější měřítku, aby byla podpořena klíčová **úloha, již univerzity EU mohou sehrát při maximalizaci celosvětového vlivu Evropy a prosazování demokratických hodnot a**

⁵⁰ Viz SWD(2022) 750, oddíl I.1.2 a příloha 1.

⁵¹ [Cíl udržitelného rozvoje č. 4](#)

⁵² Evropská nadace odborného vzdělávání (ETF) zareagovala na ruskou invazi na Ukrajinu rychle a v plné koordinaci s EU, ukrajinskou vládou a dalšími mezinárodními organizacemi. Evropská Komise, spolu s nadací ETF, ukrajinskými orgány a členskými státy EU, porovnávala evropský rámec kvalifikací a ukrajinský národní rámec kvalifikací od základní úrovně až po postgraduální. Nadace ETF zřídila centrum zdrojů, které mělo pomoci jak Ukrajincům žádajícím pomoc s uznáním kvalifikací, tak těm, kteří potřebují pomoci s jejich výkladem. V souvislosti s politikami EU v oblasti vnějších vztahů se nadace ETF zaměřuje na lepší rozvoj lidského kapitálu v zemích mimo EU (partnerské země). V současné době je nadace ETF činná v zemích sousedících s EU, v zemích procesu rozšíření a ve Střední Asii a spolupracuje s EU na rozvoji dovedností v Africe. (Viz rovněž oddíl 3.2 výše.)

⁵³ Jak bylo oznámeno v [projevu o stavu Unie v roce 2022](#).

⁵⁴ [Agenda EU a západního Balkánu v oblasti inovací](#).

spolupráce v zájmu míru. Aliance Evropských univerzit, podporované programem Erasmus+⁵⁵, jdou příkladem svým prosazováním evropských hodnot a identity a převratnými změnami kvality a konkurenceschopnosti evropského odvětví vysokoškolského vzdělávání. Jako jednotné kontaktní místo pro podporu, informace a poradenství týkající se studií v Evropě slouží rovněž **portál Studium v Evropě**. Návštěvníky směřuje na vnitrostátní stránky věnované vysokoškolskému vzdělávání, zejména prostřednictvím profilů jednotlivých zemí, a poukazuje na výhody studia v Evropě. Jde o konkrétní projev přístupu „tým Evropa“ a vytváření sítí organizované pod jeho hlavičkou podporuje rozvoj vzájemného učení a výměny osvědčených postupů. Tyto sítě přispívají k propagaci Evropy jako studijní a výzkumné destinace v partnerských zemích na celém světě. Portál Studium v Evropě, zejména jeho aspekty spojené s vytvářením sítí, bude v budoucnu dále rozvíjen. Vzdělávání také zůstává prioritou spolupráce EU v regionu evropského sousedství a v zemích procesu rozšíření a těží z dvoustranného a regionálního financování v rámci Nástroje předvstupní pomoci a Nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci.

Ve střednědobém a dlouhodobém horizontu bude Komise podporovat společné reflexe s členskými státy EU týkající se dalšího **prosazování koordinovaného přístupu k investicím v oblasti vzdělávání** v partnerských zemích s cílem zajistit týmu Evropa postavení lídra a účinné hybné síly vzdělávacího odvětví jak na úrovni národní a regionální, tak v celosvětovém měřítku.

⁵⁵[Z nichž 39 získává doplňkovou podporu pro výzkumný a inovační rozměr z programu Horizont 2020.](#)

5. Závěry a další kroky

5.1 Hlavní zjištění

Toto zhodnocení ukázalo, že EPV je na dobré cestě. V posledních dvou letech bylo dosaženo pokroku při zavádění iniciativ v oblasti EPV, posilování spolupráce a společné tvorby a uvolňování finančních prostředků na vnitrostátní reformy a investice. EPV poskytl agendu pro reformy, investice a spolupráci v zájmu spravedlivějšího a lepšího vzdělávání zaměřeného na budoucí potřeby pro všechny v Evropě. Na jednu stranu je v rámci procesu provádění stále ještě příliš brzy na to, aby byly k dispozici měřitelné důkazy o dopadu opatření, reforem řízení a financování z EU v oblasti EPV na celostátní, regionální a místní úrovni. Na druhou stranu prvotní náznaky svědčí o tom, že díky společnému závazku vůči EPV a evropské spolupráci se iniciativy v členských státech a na úrovni EU vzájemně podporovaly.

Posílené řízení bylo příležitostí ukázat, jak EPV funguje, a předvedlo společné vnitrostátní a unijní vedení při intenzivnější spolupráci na reformách a opatřeních směřujících k dosažení cílů na úrovni EU a schopnost reakce na nové výzvy. Posílený strategický rámec umožnil shromažďování poznatků a zdrojů, organizované sdílení osvědčených postupů a zavádění konkrétních řešení. Společný ambiciózní cíl v podobě EPV vedl k intenzivnější spolupráci a většímu pocitu odpovědnosti za sdílené priority. Vzdělávání a odborná příprava se tak staly společnou věcí vycházející ze sdílených zájmů.

Přestože trendy v plnění některých cílů na úrovni EU vykazují příznivou vzestupnou konvergenci (míra předčasných odchodů ze vzdělávání klesá, zatímco podíl osob s dosaženým terciárním vzděláním a účast na předškolním vzdělávání a péči jsou na vzestupu), **zaznamenáváme rovněž významné varovné signály, které vyžadují dlouhodobější systémové úsilí** zaměřené na zlepšení kvality a rovnosti ve vzdělávání a odborné přípravě. Komise bude dále zlepšovat monitorování výsledků na úrovni EU, aby podpořila tvorbu politik podložených důkazy a usnadnila vzájemné učení, pokud jde o zjištěné závažné výzvy (včetně prosazování rovnosti ve vzdělávání a řešení stupňujícího se nedostatku učitelů v celé EU).

Pro nadcházející roky bude klíčové zaměření na provádění, kvalitní investice, využívání zdrojů a důsledné monitorování. Po fázi navrhování politik v letech 2021–2022 a zavedení souboru opatření v oblasti EPV na úrovni EU je nyní zapotřebí zaměřit se na zajištění i) přijetí vhodných opatření v návaznosti na strategické iniciativy v oblasti EPV na vnitrostátní úrovni; ii) kvalitní investice prostřednictvím účinného čerpání unijních a vnitrostátních zdrojů a iii) a důsledné monitorování pokroku. To by mohlo přispět k upevnění systémových reforem, jež členské státy provádějí, a mít tak příznivý dopad na účastníky vzdělávání a učitele. Klíčovou úlohu zde mohou sehrát pracovní skupiny pro strategický rámec EPV a další fóra pro společnou tvorbu podporující vytváření EPV⁵⁶, přičemž pro úspěšné dosažení cílů má stěžejní význam aktivní zapojení všech členů a provázanost s rozhodováním na vnitrostátní úrovni. Program Erasmus+ bude i nadále podporovat plnění cílů EPV prostřednictvím mobility, spolupráce a politických opatření a priorit.

5.2 Přezkum v polovině období

Tato zpráva o pokroku tvoří vstupní informace Komise pro **přezkum v polovině období v roce 2023**, jehož cílem je zhodnocení situace a zajištění dynamiky, odhodlání a všeobecného zapojení do vytváření EPV.

Komise vyzývá k zapojení členské státy, další orgány EU a zúčastněné strany, včetně sociálních partnerů a občanské společnosti. V rámci tohoto procesu naslouchání, dialogu a společných úvah budou zmobilizovány všechny úrovně řízení strategického rámce EPV a jeho součástí bude **přezkum v polovině období** ve spolupráci s Evropským parlamentem. První příležitostí ke společné reflexi se všemi zúčastněnými stranami bude summit o vzdělávání, který se uskuteční dne 1. prosince 2022.

⁵⁶ Viz SWD(2022) 750, příloha 2.

Zjištění této zprávy o pokroku určují směr, jímž by se mělo ubírat **projednávání hlavních otázek během procesu reflexe v polovině období**, kdy jednotliví aktéři předestřou své vlastní zkušenosti s příslušnými opatřeními a úsilím směřujícím k vytvoření EPV:

- ✓ diskuse o stěžejních opatřeních a politických reformách směřujících k dosažení společných cílů EPV,
- ✓ společné vytvoření zbývajících strategických iniciativ v oblasti EPV do roku 2025,
- ✓ provádění posíleného řízení, podporujícího komplexní hodnocení pokroku při vytváření EPV, a to i prostřednictvím skupiny na vysoké úrovni a jejího nedávno zřízeného koordinačního výboru, a určení případných oblastí vyžadujících úpravy,
- ✓ společné úvahy o závažných výzvách a do budoucna zaměřených opatřeních (vyvstávajících ze zjištění této zprávy o pokroku a Konference o budoucnosti Evropy), jako jsou: i) posilování rovnosti a začleňování na všech úrovních vzdělávání a odborné přípravy; ii) zlepšování kvality řešením nedostatku učitelů a zvýšením přitažlivosti pedagogického povolání nebo iii) zvýšení úrovně vzdělávání v oblasti evropského občanství,
- ✓ zkoumání proveditelnosti a přidané hodnoty dalších cílů na úrovni EU, týkajících se zejména rovnosti, pedagogického povolání a udržitelnosti, v rámci EPV,
- ✓ podpora reformy politik, zajištění kvalitních investic a rozvíjení evropské spolupráce na zlepšování tvorby politik za účelem řešení zjištěných závažných a do budoucna zaměřených výzev prostřednictvím pravidelných hodnocení vzdělávacích politik,
- ✓ posílení činností vzájemného učení a jejich přizpůsobení individuálním potřebám členských států⁵⁷,
- ✓ důslednější monitorování opatření přijatých v návaznosti na strategické iniciativy v oblasti EPV na úrovni členských států.

Zatímco přezkum v polovině období v roce 2023 se bude zaměřovat na ponaučení z prvních let a zajištění dynamiky a odhodlání pro období do roku 2025, Komise v roce 2023 zveřejní rovněž výzvu k předložení informací a zahájí politické hodnocení EPV. Tím se rozšíří faktická základna pro **úplnou zprávu o EPV v roce 2025**.

Jak je stanoveno v [usnesení o strategickém rámci EPV](#): „Na základě tohoto hodnocení **Rada strategický rámec** včetně cílů na úrovni EU, struktury řízení a pracovních metod **přezkoumá** a případně provede nezbytné úpravy pro druhý cyklus [2026–2030] tak, aby odpovídal situaci a potřebám Evropského prostoru vzdělávání nebo jinému důležitému vývoji v Evropské unii.“

⁵⁷ Například v rámci nové vzdělávací laboratoře pro kvalitní investice do vzdělávání a odborné přípravy, pracovních skupin pro strategický rámec EPV a dalších činností vzájemného poradenství vycházejících z poptávky.